

Kvægafgiftsfonden
Effektiviseringsrapport
2025

Udarbejdet af Rambøll Management Consulting

Indhold

1. Indledning	3
1.1 Formål med effektiviseringerne	3
1.2 Metode	3
2. Baggrund om projekterne	5
2.1 Projekttilskud og gearing i 2025	5
3. Projekternes leverancer	5
3.1 Leveranceopnåelse	6
3.2 Projekternes konkrete leverancer	6
4. Projekternes nytteværdi	7
5. Implementering og offentliggørelse	8
Bilag: Metode	13

1. Indledning

Formålet med denne rapport er at give Kvægafgiftsfondens bestyrelse overblik over og indblik i, hvilke resultater og effekter der er kommet ud af de støttede projekter i 2025. Herved får bestyrelsen viden om, i hvilket omfang projekterne er med til at løfte indsatsområderne og de prioriterede elementer i fondens strategi.

Alle direkte tilskudsmodtagere har således ved hjælp af et spørgeskema skullet angive, hvilke konkrete resultater projektet har afstedkommet, hvilke forventede effekter projektet vil bidrage til, samt endelig i hvilket omfang projektet forventes implementeret hos primærproducenterne.

Data fra spørgeskemaerne er på fondens vegne blevet behandlet af det eksterne konsulentfirma Rambøll Management Consulting, der også har opstillet figurene og den sammenfattende tekst i rapporten.

Der gøres opmærksom på, at projektledernes vurderinger er gengivet ukritisk, idet det forudsættes, at deres kendskab til området giver dem den bedste forudsætning for at foretage en faglig vurdering af projektet.

1.1 Formål med effektivurderingerne

Formålet med at gennemføre effektivurderinger er tosidet.

For det første gennemføres effektivurderinger for at kontrollere og få dokumenteret viden om anvendelsen af midlerne. Herved opnås indsigt i, hvordan projekterne lever op til den formålsbeskrivelse, der er anført i ansøgningen til fonden.

For det andet gennemføres effektivurderingerne for at opnå læring og større kendskab til, hvilke konkrete resultater og effekter projekterne munder ud i. I den forbindelse sættes der fokus på, hvordan resultaterne videreformidles og implementeres af slutbrugerne. Ofte kommer projekterne ikke kun den enkelte slutbruger til gavn men også samfundet og samfundsøkonomien.

Effektivurderingerne gennemføres med udgangspunkt i bekendtgørelsen om administration af landbrugets fonde, som hører under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. I bekendtgørelsen fremgår det, at:

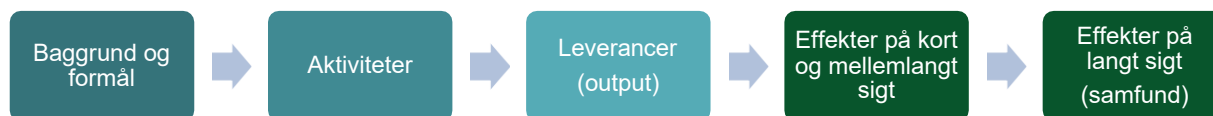
"Hver fond skal følge op på effekten af fondsmidlerne for at sikre, at fonden opnår sine mål."

1.2 Metode

Kvægafgiftsfonden bevilger hvert år tilskud til 20-40 projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtteleven. Projekterne er forskellige i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

For at gøre sammenligning på tværs af de effektvurderede projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektvurderingen tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteorien udgør et godt teoretisk fundament, når projekter skal effektvurderes, idet den gør det mulig at følge målene for et konkret projekt fra initiering til afslutning. Forandringsteorien kan illustreres således:

Med udgangspunkt heri er der for det enkelte projekt gennemført målopfyldelsesevaluering. Herved kan det vurderes, om de gennemførte aktiviteter medfører de ønskede effekter.

Fondens bestyrelse har besluttet, at alle projekter, der får støtte af Kvægafgiftsfonden, skal effektvurderes. Tilskudsmodtagerne i 2025 er:

- Landbrug & Fødevarer
- SEGES Innovation
- Aarhus Universitet
- Food Organisation of Denmark
- Teknologisk Institut
- Københavns Universitet
- Innovationscenter for Økologisk Landbrug

For 2025-projekterne betyder det, at 34 projekter har besvaret et effektvurderingsskema. Skemaet sætter fokus på, hvilke resultater projekterne har afstedkommet, og hvilke effekter for landbruget og samfundet depotentielt kan få.

For at imødekomme forskelligheden i de vurderede projekter er der anvendt to forskellige skemaer til indsamling af information. Skemaerne er fordelt efter projekternes hovedformål. Der anvendes således et separat skema til vurdering af hhv.:

- Afsætningsfremme
- Generelle projekter omfattende forskning og udvikling, rådgivning, videnudveksling og informationsaktioner, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og kvalitetsordninger.

En nærmere beskrivelse af metoden findes i bilaget bagerst i rapporten.

2. Baggrund om projekterne

2.1 Projekttilskud og gearing i 2025

Der er i 2025 gennemført 34 projekter og anvendt 23.989 t. kr. til projekter. Disse midler har samlet genereret aktiviteter for 30.676 t. kr., idet projekterne i flere tilfælde har fået tilført midler fra anden side og/eller selv har bidraget med midler.

Da fonden har ydet tilskud til projekter med hovedfokus indenfor afsætningsfremme samt de generelle hovedformål kan gearingsfaktoren inddeles i to kategorier. For afsætningsfremme udgør gearingsfaktoren 1,001. For den generelle kategori udgør gearingsfaktoren 1,371. Fonden har i alt anvendt 23.989 t. kr. med en gearingsfaktor på 1,278.

Tabel 1. Midlernes gearing

	KAF 2025 1.000 kr.	Totalt 2025 1.000 kr.	Gearing
Afsætningsfremme (n=8)	5.988	5.994	1,001
Generelt* (n=26)	18.001	24.682	1,371
I alt (n=26)	23.989	30.676	1,278

Anm: *Generelle projekter omfatter projekter under hovedformålene: Forskning og forsøg, rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdoms-bekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse.

3. Projekternes leverancer

Kvægafgiftsfondens formål er at styrke oksekøds- og kvægsektorens udvikling og konkurrenceevne. I henhold til fondens strategi for 2022-2025 skal målet nås gennem fokus på bæredygtighed samt forbrugerindsigt og styrket afsætning af okse- og kalvekød. Dertil har fonden blandt andet prioriteret, at projekterne virker til gavn for den bredest mulige kreds.

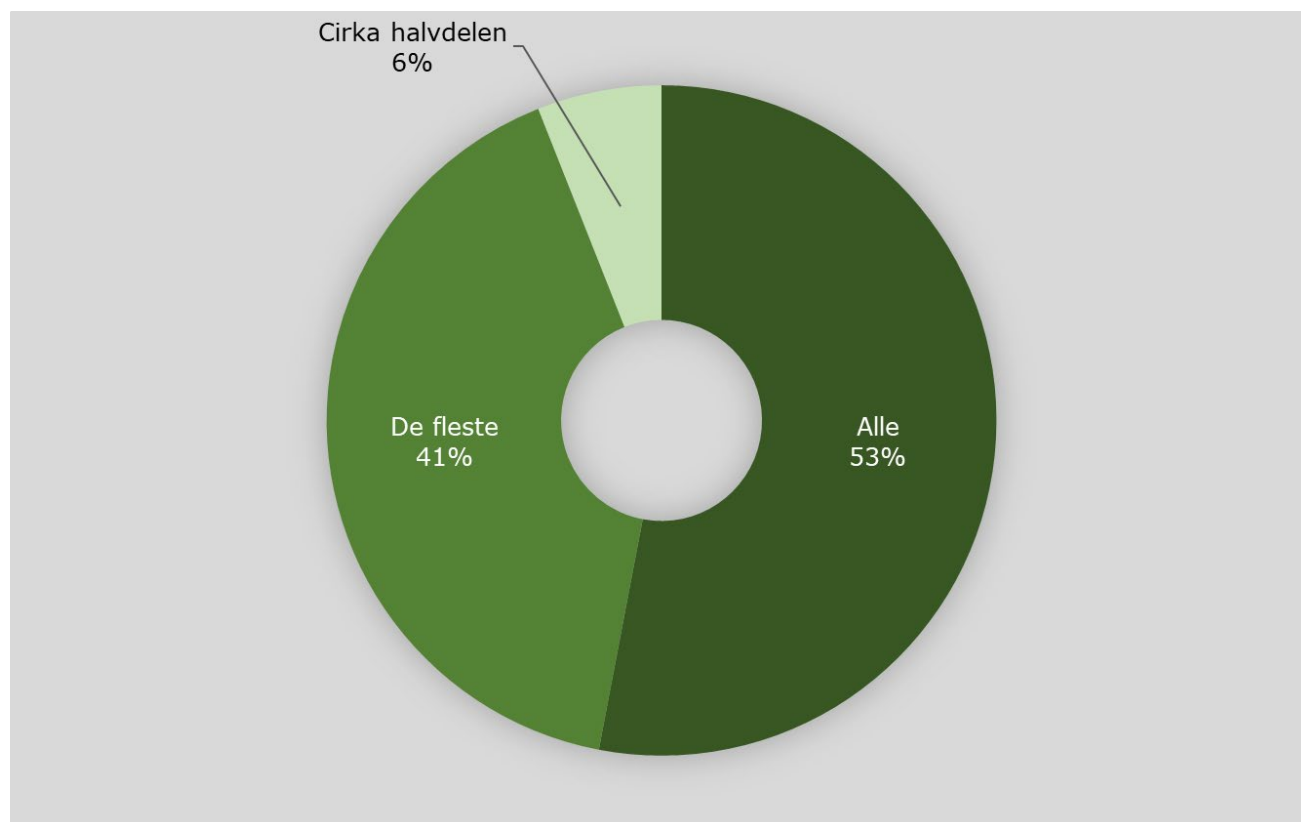
Med henblik på at vurdere projekternes resultater er projektlederne blevet bedt om at angive, hvilke primære leverancer - altså konkrete, dokumenterbare produkter - der er kommet ud af projekterne. Det kan eksempelvis være en vejledning om fodertildeling, opdatering af en branchekode eller gennemførelse af inspektion fra et potentielt eksportmarked.

3.1 Leveranceopnåelse

Over halvdelen (53 pct.) af projekterne vurderer, at de har opnået alle de leverancer, der var forventet ved projekternes start. Derudover angiver godt fire ud af ti (41 pct.), at projekterne har indfriet de fleste af de forventede leverancer. En mindre andel, svarende til 6 pct., vurderer, at cirka halvdelen af de forventede leverancer er opnået, jf. figur 1. Årsagen hertil skyldes primært barsel, sygdom samt dødsfald hos en nøglemedarbejder. De manglende aktiviteter er projektførslænet og forventes at blive afsluttet i løbet af 2026.

Samlet set indikerer resultaterne, at projekterne i meget vid udstrækning har opfyldt deres forventede leverancer.

Figur 1. Leveranceopnåelse (n=34)

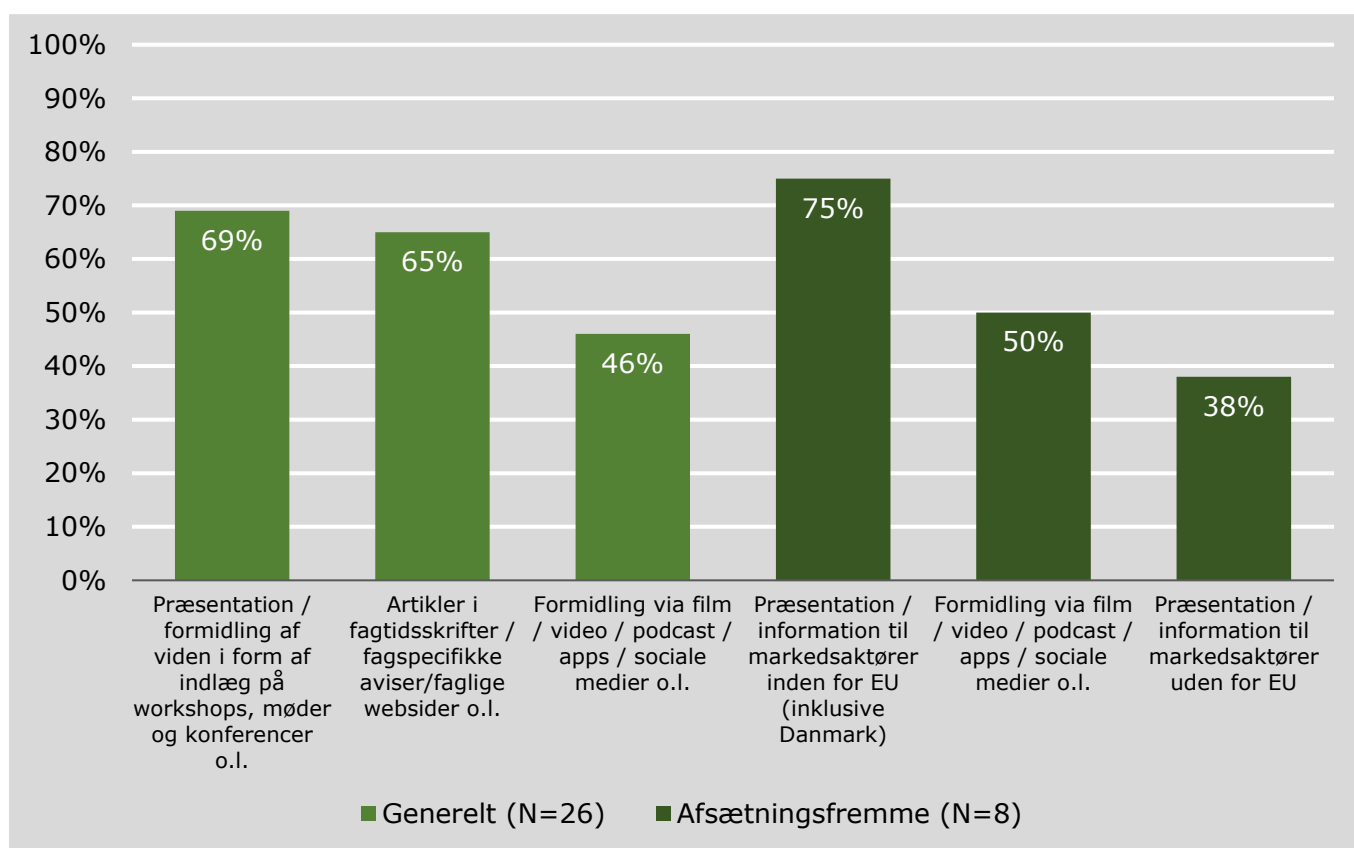

3.2 Projekternes konkrete leverancer

For de *generelle projekter* (forskning og udvikling, rådgivning, videnudveksling og informationsaktioner, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og kvalitetsordninger) angiver godt to tredjedele (69 pct.) af projekterne, at præsentation og formidling af viden, eksempelvis i form af indlæg på workshops, møder og konferencer, indgår blandt de konkrete leverancer. Derudover angiver knap to tredjedele (65 pct.), at projekterne indeholder artikler i fagtidsskrifter, fagspecifikke aviser eller på faglige websites. Endelig angiver knap halvdelen (46 pct.), at formidling via film, video, podcast, apps eller sociale medier indgår blandt leverancerne, jf. figur 2.

For projekter med fokus på afsætningsfremme angiver tre ud af fire projekter (75 pct.), at præsentation og information til markedsaktører inden for EU (inklusive Danmark) er blandt leverancerne. Derudover angiver halvdelen (50 pct.), at formidling via film, video, podcast, apps eller sociale medier indgår i leverancerne. Endelig angiver knap fire ud af ti (38 pct.), at projekterne omfatter præsentation og information til markedsaktører uden for EU, jf. figur 2.

Figur 2. Primære leverancer (n=34)

4. Projekternes nytteværdi

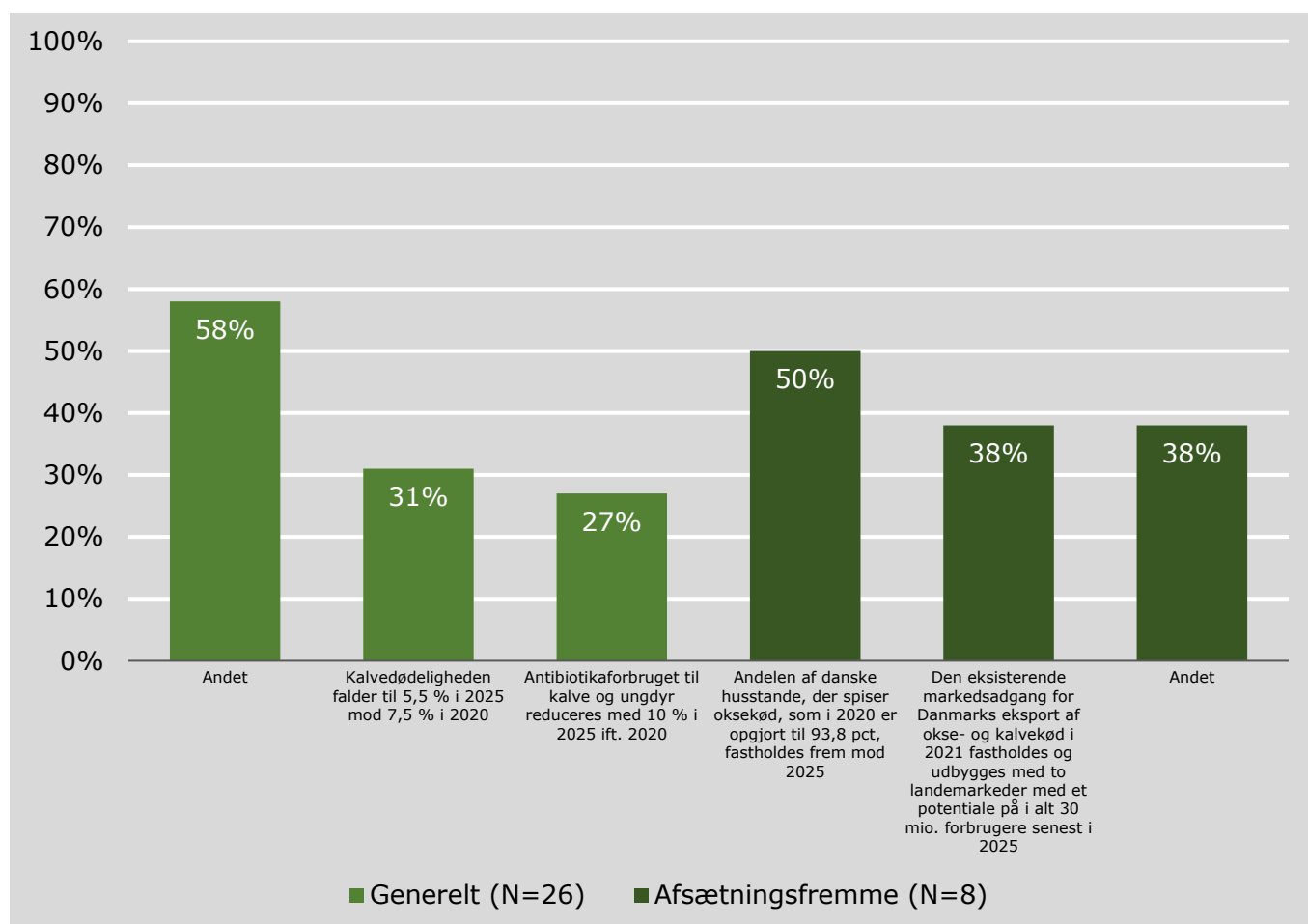
Som del af spørgeskemaet er projektlederne blevet spurgt ind til, hvilke af fondens effektindikatorer som de respektive projekter understøtter.

For de generelle projekter angiver knap seks ud af ti (58 pct.) af projektlederne, at projekterne bidrager til andre effekter end fondens formelle effektindikatorer. Blandt disse projekter spænder de beskrevne effekter bredt og

omfatter blandt andet fastholdelse af produktkvalitet og markedsadgang, forbedret dyrevelfærd samt bæredygtighed og ressourceudnyttelse. Derudover angiver knap en tredjedel (31 pct.), at projekterne understøtter effektindikatoren om, at kalvedødeligheden reduceres, mens godt hver fjerde (27 pct.) angiver, at projekterne bidrager til reduktion af antibiotikaforbruget til kalve og ungdyr, jf. figur 3.

For projekter med fokus på afsætningsfremme angiver halvdelen (50 pct.) af projektlederne, at projekterne understøtter effektindikatoren om fastholdelse af andelen af danske husstande, der spiser oksekød. Derudover angiver knap fire ud af ti (38 pct.), at projekterne bidrager til fastholdelse og udbygning af den eksisterende markedsadgang for Danmarks eksport af okse- og kalvekød. Endelig angiver ligeledes 38 pct., at projekterne har andre effekter end fondens effektindikatorer, herunder blandt andet forbedret dyrevelfærd og styrkelse af kødets konkurrenceevne, jf. figur 3.

Figur 3. Projekternes understøttelse af fondens effektindikatorer (n=26)

Anm: Projektlederne har kunnet angive op til tre effektindikatorer, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

5. Implementering og offentliggørelse

Det fremgår af fondens strategi, at der lægges vægt på projekter, som har indtænkt aktiviteter for implementering,

så projektsresultaterne relativt hurtigt kan bringes i anvendelse hos målgruppen. Det er derfor væsentligt at belyse, inden for hvilken tidshorisont projekterne forventer, at resultaterne vil blive implementeret.

Tabel 2 viser, at forventningerne til implementeringsgraden varierer betydeligt på kort sigt. Inden for ét år efter projektafslutning forventer knap en tredjedel af projektlederne (31 pct.), at 91–100 pct. af målgruppen har implementeret projekternes resultater. Samtidig angiver godt en tredjedel (35 pct.), at 11–30 pct. af målgruppen forventes at have implementeret resultaterne inden for ét år. Endelig vurderer 12 pct., at 0–10 pct. af målgruppen vil have implementeret resultaterne inden for det første år.

I et femårigt perspektiv forventes implementeringsgraden samlet set at være højere. Også her angiver knap en tredjedel (31 pct.), at 91–100 pct. af målgruppen forventes at have implementeret projekternes resultater inden for fem år. Derudover vurderer knap tre ud af ti projekter (27 pct.), at 31–50 pct. af målgruppen vil have implementeret resultaterne, mens 23 pct. forventer en implementeringsgrad på 71–90 pct. inden for fem år. Mindre andele angiver en forventet implementering på 11–30 pct. (8 pct.) eller 51–70 pct. (12 pct.) af målgruppen.

Samlet set indikerer tabel 2, at en betydelig andel af projekterne forventes at opnå en høj implementeringsgrad, særligt på længere sigt, hvilket peger på, at mange projekter er anvendelsesorienterede og direkte brugbare i produktionen. Samtidig forventer et mindretal af projekterne en mere begrænset udbredelse, selv inden for en femårig tidshorisont.

Tabel 2. Implementeringshorisont (generelle projekter, n=26)

Andel af målgruppe, der forventes at implementere resultaterne	Inden for 1 år	Inden for 5 år
0-10 pct. af målgruppen	12%	0%
11-30 pct. af målgruppen	35%	8%
31-50 pct. af målgruppen	8%	27%
51-70 pct. af målgruppen	8%	12%
71-90 pct. af målgruppen	8%	23%
91-100 pct. af målgruppen	31%	31%

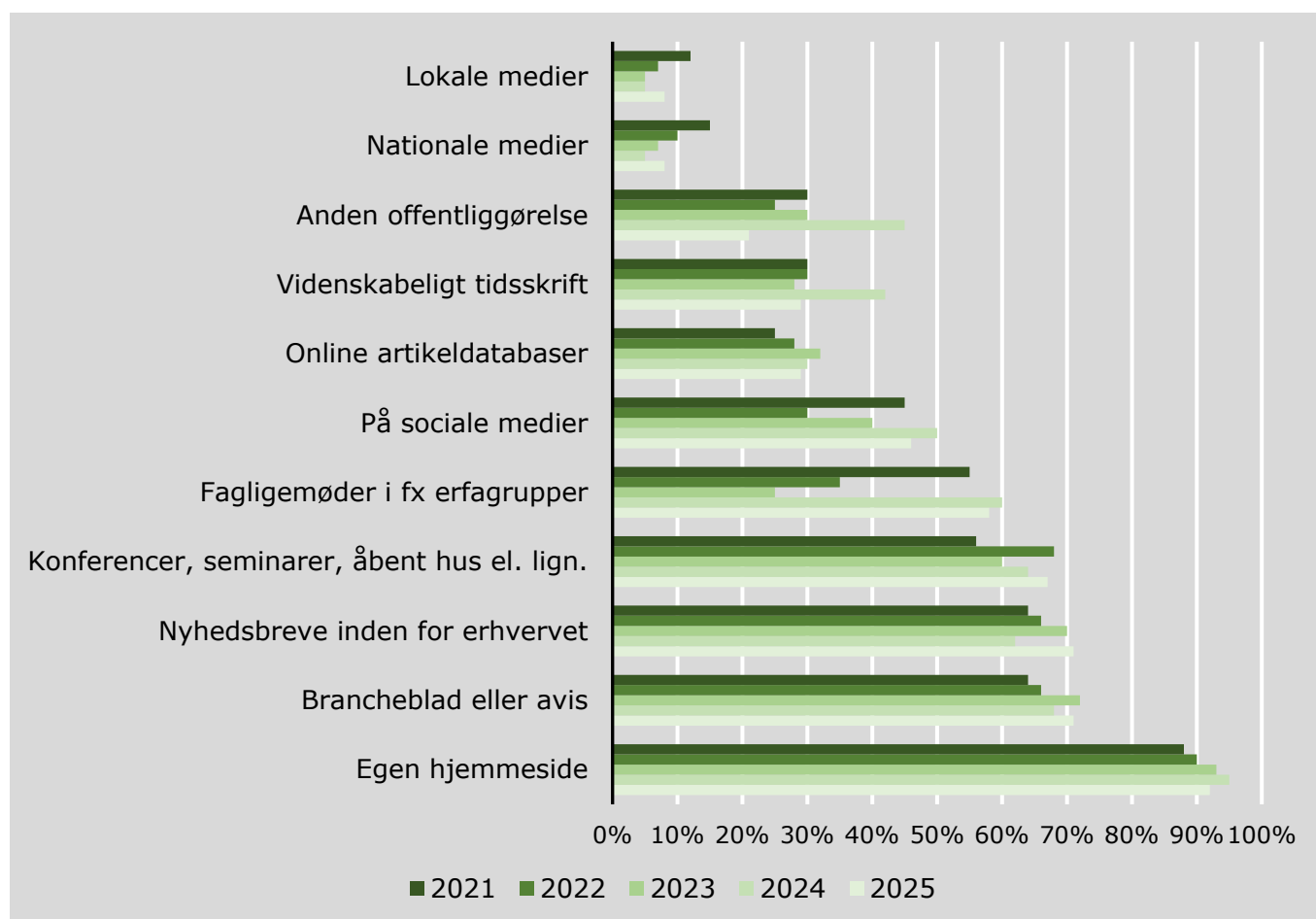
Anm: Afsætningsprojekter er ikke medtaget, da deres resultater typisk ikke er rettet mod implementering hos primærproducenten.

Vidensdeling er afgørende for, at projekternes resultater bliver implementeret hos producenterne. De generelle projekter har derfor angivet, hvilke formidlingskanaler de har anvendt til at offentliggøre projektspecifikke resultater. Af figur 4 fremgår det, at tilskudsmodtagernes egne hjemmesider på tværs af hele perioden er den mest anvendte kanal til offentliggørelse af projektsresultater.

Derudover gør projekterne i vidt omfang brug af brancheblade eller aviser, nyhedsbreve inden for erhvervet samt konferencer, seminarer og åbent hus-arrangementer. Disse kanaler anvendes gennemgående af en stor andel af projekterne og bidrager til, at resultaterne når bredt ud i branchen. Også faglige møder i fx erfagrupeer og formidling via sociale medier anvendes af en betydelig andel af projekterne, mens videnskabelige tidsskrifter og online artikeldatabaser i højere grad anvendes selektivt.

Figur 4 viser endvidere, at der over perioden 2021–2025 overordnet set er tale om et relativt stabilt mønster i anvendelsen af formidlingskanaler. Dog ses en tydelig stigning i anvendelsen af faglige møder i fx erfagrupeer i 2025 sammenlignet med de foregående år, ligesom anvendelsen af egen hjemmeside og digitale kanaler generelt ligger på et højt og stigende niveau. Samlet indikerer figuren, at projekterne i høj grad benytter en kombination af både etablerede og mere dialogbaserede kanaler til at understøtte udbredelsen af projektresultater.

Figur 4. Kanal for offentliggørelse (generelle projekter, 2025: n= 26, 2024: n=18, 2023: n=24, 2022: n=22, 2021: n=27)

Anm: Projektlederne har kunnet angive flere kanaler for offentliggørelse, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

Hensigten med offentliggørelse af projektspecifikke resultater er at give primærproducenterne og øvrige markedsaktører den nødvendige information til at kunne implementere resultaterne på deres egen bedrift eller virksomhed samt at give vidensinstitutioner mulighed for at fortsætte forskningen på et givent område. Ofte kræver

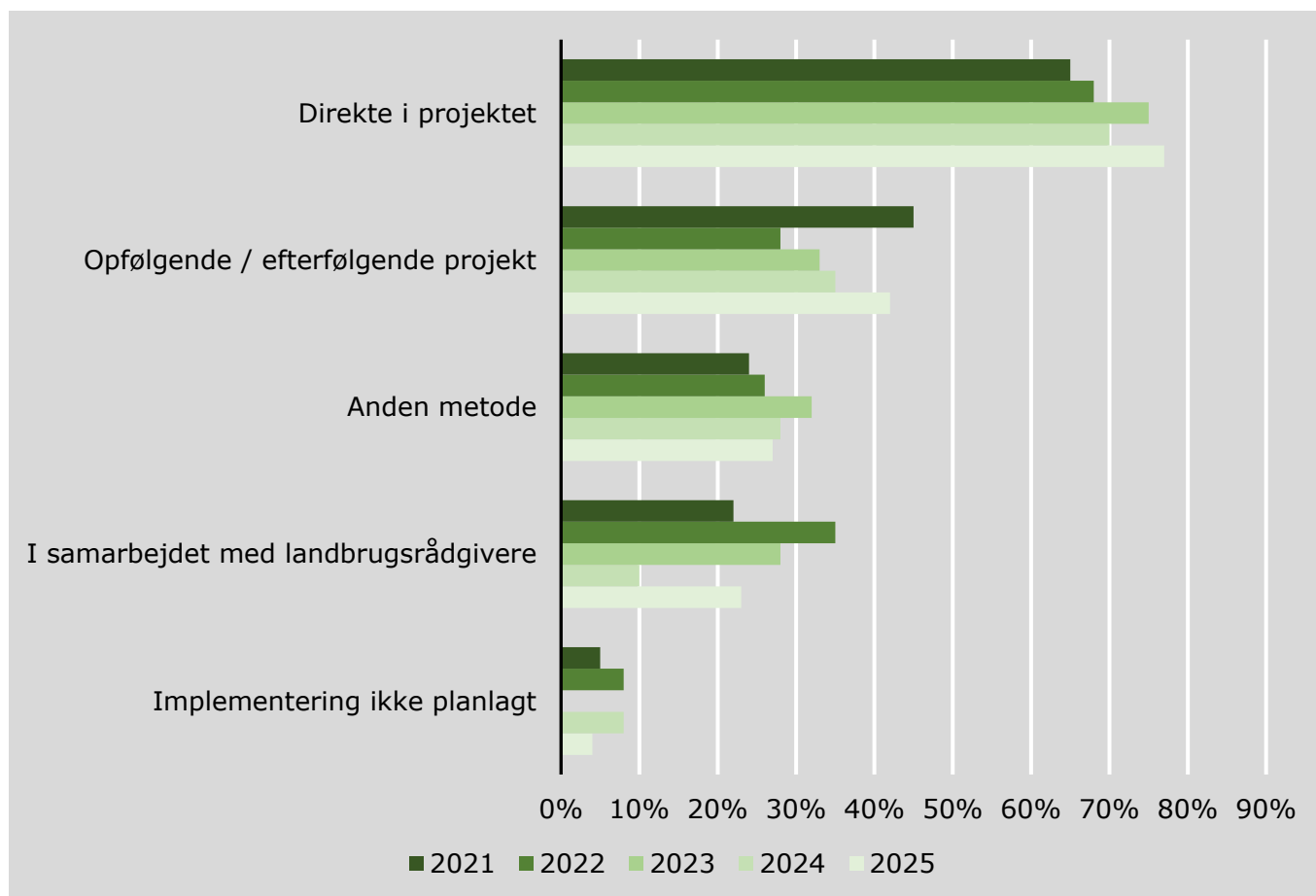
dette en mere direkte implementeringsindsats, hvor producenterne rådgives og understøttes i anvendelsen af projektets resultater.

De anvendte implementeringsmetoder fremgår af figur 5 nedenfor. På tværs af perioden er implementering direkte i projektet den klart mest anvendte tilgang. I 2025 angiver knap tre ud af fire projekter (omkring 75 pct.), at implementering er planlagt direkte som en del af projektet, hvilket også gør sig gældende i de foregående år, om end på et lidt lavere niveau.

Derudover angiver mellem en tredjedel og knap halvdelen af projekterne, afhængigt af år, at implementering sker gennem opfølgende eller efterfølgende projekter, hvilket peger på, at en del resultater først forventes forankret efter projektets afslutning. Omkring en fjerdedel til en tredjedel af projekterne anvender andre implementeringsmetoder, herunder tværgående samarbejder og målrettet kommunikation rettet mod sektorrepræsentanter, industri og leverandører.

Implementering i samarbejde med landbrugsrådgivere forekommer i mere begrænset omfang, men har i enkelte år – særligt i 2022 og 2023 – været anvendt af omkring en fjerdedel til en tredjedel af projekterne. Endelig ses det, at kun en meget lille andel af projekterne på tværs af årene angiver, at implementering ikke er planlagt, hvilket indikerer, at langt hovedparten af projekterne har indtænkt en konkret anvendelse af resultaterne.

Figur 5. Implementeringsmetode (generelle projekter, 2025: n= 26, 2024: n=18, 2023: n=24, 2022: n=23, 2021: n=27)

Anm: Projektlederne har kunnet angive flere implementeringsmetoder, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

Bilag: Metode

Tidspunkt for gennemførelse af effektvurderingerne

Bevillingerne fra promille- og produktionsafgiftsfondene er 1-årige, og af denne grund gennemføres effektvurderingerne i forbindelse med bevillingsårets afslutning.

Den teoretiske ramme

Promille- og produktionsafgiftsfondene giver tilsammen årligt støtte til flere hundrede projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtteleven. Projekterne er meget forskellige i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

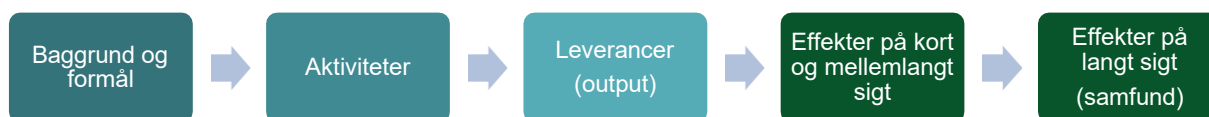
For at gøre sammenligning på tværs af de udvalgte projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektvurderingen for alle typer af projekter tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteori

Tilskudsmodtagerne bliver i forbindelse med ansøgningen bedt om at angive formålet med projektet, hvilke aktiviteter der ønskes gennemført, hvilke produktionsmål de gennemførte aktiviteter skal resultere i, og endelig skal de angive, hvilke effekter de på sigt forventer projektets resultater vil medføre, herunder fx mindre forurening, kompetenceløft eller øget konkurrenceevne.

I den teoretiske verden svarer ansøgningsskemaet således til projektets forandringsteori. Figuren nedenfor illustrerer forandringsteorien¹.

Figur 6. Forandringsteori

Temaerne i ansøgningsskemaet (forandringsteorien) hjælper den enkelte ansøger med at gennemføre en analyse af, hvordan den tilsigtede effekt skal nås. Gennem forandringsteorien beskrives, hvilke aktiviteter der skal gennemføres for at opnå de effekter for den målgruppe, som projektet vedrører. Herved sandsynliggøres, at de gennemførte aktiviteter på sigt vil medføre de ønskede effekter.

På baggrund af ovenstående kan der opstilles parametre for målopfyldelsen – dvs. hvilke succesparametreder skal være gældende for, at projektet er gennemført succesfuldt. Følgende kategorisering af mål bliver anvendt:

Aktivetsmål udtrykker forholdet mellem input og aktiviteter. Ressourcer kan være penge, arbejdskraft el.lign., og aktivetsmålet udtrykker dermed, hvilke aktiviteter der kan gennemføres med de input, der er til rådighed. Fx et demonstrationsforløb eller udvikling af en ny kombisti til farende søer.

¹ Rigsrevisionen, *Beretning til Statsrevisorerne om revisionen af EU-midler i Danmark i 2012*, november 2013.

Produktionsmål udtrykker det output/de resultater, de gennemførte aktiviteter skal resultere i. Fx at 300 personer deltager i en demonstration, eller at der er udviklet en ny kombisti til farende søer, som tilbydes på markedet inden for to år.

Effektmål vedrører den tilsigtede effekt af en indsats på det omgivende samfund. Fx øget konkurrenceevne, mindre forurening og/eller bedre dyrevelfærd.

Effektmålene kan opgøres på kort, mellemlangt og langt sigt. Det kan imidlertid være vanskeligt at opstille parametre for den langsigtede effekt – og det kan være endnu sværere at måle effekten på langt sigt.

Hvis målet på sigt eksempelvis er at øge konkurrenceevnen, kan det være vanskeligt at isolere effekten af det konkrete projekts indflydelse på konkurrenceevnen. I sådan et tilfælde vil det være nødvendigt at anvende parametre på et lavere niveau for at sandsynliggøre, at projektet bidrager til det langsigtede mål. Fx kan et projekt omhandlende optimering af indretningen af svinestalde, som øger landmandens produktivitet, anvendes som parameter/indikator for effekten på sektorens øgede konkurrenceevne.

For at kunne dokumentere, at et projekt kommer sektoren og samfundet til gode, er det væsentligt, at måleparametrene opgøres på så højt niveau som muligt. Da effektvurderingerne i nærværende rapport er gennemført allerede et år efter projekternes initiering, vil der dog være mange projekter, som endnu ikke har realiseret effekter på langt sigt. Som det fremgår af effektvurderingerne i rapporten, er de målbare parametre derfor i vidt omfang relateret til outputtet/resultaterne, som er meget projektnære, og dermed i mindre omfang relateret til de mere langsigtede effekter for samfundet.

Evalueringsmetode

Effektvurderingerne er gennemført med en tilgang inspireret af både 'målopfyldelsesevaluering' og 'effekt-evaluering'. Den første tilgang har til formål at afdække, om målene med et givet projekt er opfyldt eller ej, og den anden tilgang søger at afdække de samlede effekter af projektet – både tilsigtede og utilsigtede effekter.

Begge tilgange er meget anvendelige men har dog også nogle ulemper, som er vigtige at være bevidst om. Målopfyldelsesevaluering vanskeliggøres, hvis de udmeldte mål med et projekt ikke er konkrete, operationelle og målbare. Men forudsat at målene er klart formuleret, gør tilgangen det muligt at vurdere, om målene er realiseret, og om indsatsen lever op til intentionerne. Effektevaluering har den ulempe, at det kan være svært at isolere effekten af indsatsen, og den opnåede effekt kan dermed skyldes andre faktorer end resultaterne fra projektet.

Gennemførelse af effektivurderingerne

For at sikre sammenlignelighed på tværs og en tilstrækkelig faglig dybde i effektivurderingerne, har alle projekter besvaret et onlinebaseret spørgeskema indeholdende spørgsmål om, i hvilken grad projektet har opnået de resultater, der forventedes ved projektets start, og hvilke effekter for landmanden og samfundet det forventes, at projektet vil afstedkomme. Spørgeskemaet indeholder både kvantificerede, lukkede spørgsmål samt spørgsmål af mere åben karakter.

For at imødekomme forskelligheden i de vurderede projekter, bliver der anvendt to forskellige skemaer til indsamling af information. Årsagen er, at afsætningsfremmeprojekterne ofte har en længere tidshorisont end de øvrige projekter, og at resultaterne derfor i mindre grad end for de øvrige projekter er håndgribelige indenfor projektperioden på et år.

Der er således anvendt følgende to typer af skemaer:

- Afsætningsfremme
- Generelle projekter omfattende forskning og forsøg, rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse.

Projekter der er medfinansieret under EU-programmer placeres i en af de to grupper efter en konkret vurdering af indholdet.

Som supplement til effektivurderingsskemaet gøres også brug af projektets tilskudsregnskab. Regnskabet er nyttigt i forbindelse med effektivurderingerne, idet det af regnskabet blandt andet fremgår, om alle projektmidlerne er anvendt, i hvilken grad projektet er gearret med midler fra andre steder, og hvilke eventuelle samarbejdspartnere, der har været involveret i projektet.